

Такризи

муқарризи расмӣ ба диссертатсия ва автореферати Саидов Сулаймон Шохолмаҳмадович дар мавзӯи «Ташаккули муносибати хонандагони синфҳои болӣ ба оила ҳамчун арзиши муҳимми иҷтимоӣ дар фаъолияти тарбиявии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ», барои дарёғти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ, аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 - педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот.

Мазмуну мундариҷаи диссертатсияи ба ҳимоя пешниҳод шуда аз ҷониби Саидов Сулаймон Шохолмаҳмадович дар мавзӯи «Ташаккули муносибати хонандагони синфҳои болӣ ба оила ҳамчун арзиши муҳимми иҷтимоӣ дар фаъолияти тарбиявии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ» ба шиносномаи ихтисоси илмии 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот: аз он ҷумла, ба банди 3 – «Антропологияи педагогӣ» (низомҳои /шароитҳо/ рушди шахс дар ҷараёни таълим, тарбия, таҳсилот;), банди 4 – «Назария ва консепсияи таълим» (қонуниятҳо, принсипҳои таълими кӯдак дар давраҳои гуногуни ба камол расидани ў; намудҳо ва амсилаҳои таълим, доираи татбиқи онҳо) мутобиқат дорад.

Мубрамияти мавзӯи диссертатсия. Тарбияи оила вазифаи сиёсӣ, умумииҷамъиятӣ, давлатӣ буда, ба ин кор ҳам давлат, ҳам аҳли ҷомеа, ҳам оила манфиатдоранд. Мактаб ҳамчун муассисаи давлатӣ дар тарбияи ҳаматарафаи насли наврас нақши асосӣ ва марказиро мебозад. Вай дар асоси қонунҳои интишоркардаи давлат, урғу одати гузаштагон, осори ниёгон шогирдони худро тарбия намуда, бо донишҳои илмӣ, ки қонунҳои табиат, ҷамъият ва тафаккури инсониро инъикос менамоянд, мусаллаҳ гардонида, ҷаҳонбинӣ, эътиқод ва ақидаҳои онҳоро ташаккул медиҳад. Ичрои ин вазифаҳо пай дар пай беҳтар намудани сифати таълиму тарбияро талаб менамояд. Дар тарбияи насли наврас мақсади мактабу оила ягонаанд. Аз ин рӯ, тарбияи насли наврас дар оила кори ҳусусӣ, кори шахсӣ набуда, балки кори давлатӣ, ҷамъиятӣ, умумихалқӣ мебошад. Оила вазифадор аст, ки дар якҷоягии мактаб ва таҳти назорати давлат насли наврасро ҳаматарафа тарбия дода, барпокунандаи бошуур ва фаъоли ҷамъиятро ба воя расонад.

Аз ин рӯ, мавзӯи таҳқиқотии баррасишаванда бо дарназардошти талаботи замони муосир ташаккул додани муносибати хонандагони синфҳои болӣ ба оила ҳамчун арзиши муҳимми иҷтимоӣ дар фаъолияти тарбиявии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ хеле мубрам, муҳим ва дорои аҳамияти хоси назарияви мебошад.

Воқеан таҳқиқоти Сайдов С.Ш. аз арзиши илмиву аҳамияти амики назариявию амалй бархурдор буда, дар он масъалаҳои муҳими дурнамои ташаккули муносибати арзишнок нисбат ба оила дар хонандагони синни калони мактабӣ исбот карда шуда, истифодаи маҷмуи принсипҳои аз ҷиҳати илмӣ асосноккардашуда дар ҷомеаи муосир ва заминаи мусбати кӯшиши хонандагон ба аз ҳуд кардани мағҳумҳои тарбияи маънавӣ-ахлоқӣ, арзишҳои ахлоқии оила, дурнамоҳо зимни муайянсозии муносибати хонандагон нисбат ба арзишҳои оилавӣ мушаҳҳас карда шуданд.

Дараҷаи навгонии натиҷаҳои дар диссертатсия ба даст омада ва нуктаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод мешаванд:

Диссертант дар таҳқиқоти диссертационии хеш таҳқиқу таҳлили проблемаҳои муҳимро вобаста ба мавзӯи диссертасия ба нақша гирифта, дар ҳаллу фасли онҳо ба қадри имкон дастёб гаштааст. Аз он ҷумла:

-барои дастрасӣ ба мақсади гузошташуда, мутобик ба амсилаи тарҳрезишудаи ташаккули муносибати арзишноки хонандагони синфҳои болӣ нисбат ба оила дар ҷараёни фаъолияти тарбиявии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва татбиқи барномаи «Асосҳои педагогии ташаккули муносибати арзишноки хонандагони синфҳои болӣ нисбат ба ҳаёти оилавӣ» амалӣ карда шуданд;

-истифодаи муваффакиятноки амсилаи ташаккули муносибати арзишнок нисбат ба оила дар асоси муносибати бонизому ҳамгироёна имконоти воқеии дар онҳо ин сифатҳоро ба мақсади такмили ҷараёни таълимӣ-тарбиявӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии ҷумҳурӣ нишон медиҳад;

-кори озмоиши дуруст будан ва самаранок будани технологияи пешниҳодшударо ҷиҳати ташаккули муносибати арзишнок нисбат ба оила дар хонандагон тасдиқ мекунанд;

- таҳлили муқоисавии натиҷаи санчишҳои назоратӣ тасдиқ карданд, ки бавежа маҷмӯи шароитҳои педагогии ошкоркардашуда дар соҳтори амсилаи тарҳрезишуда оид ба ҷараёни ташаккули муносибати арзишноки хонандагони синфҳои болӣ ба оила самаранокии корҳои гузаронидашуда ва омодагии хонандагонро ба ҳаёти оилавӣ таъмин менамояд.

Навгонии илмии таҳқиқот асоси илмиву воқеӣ ва мантиқӣ доранд, зеро таҳлилу баррасии таҳқиқоти диссертационӣ, натиҷаи корҳои озмоиши, хулосаи бобҳо, хулосаҳои умумӣ ва тавсияҳои методии пешниҳодшуда собит месозанд, ки дар воқеъ аз ҷониби муҳаққиқ дуруст арзёбӣ карда шудаанд.

Дар ҷараёни таҳқиқоти диссертационӣ ва озмоиши масъалаҳои ташаккули муносибати арзишнок нисбат ба оила дар хонандагони синни

калони мактабӣ ҳаллу фасли худро ёфтаанд, ки навгониҳои таҳқиқоти диссертационро собит месозанд, аз ҷумла:

-вазифаҳои афзалиятноки муносибати арзишманд нисбат ба оила дар хонандагони синфҳои болоӣ дар ҷараёни фаъолияти форигаздарсӣ, моҳияти ва сохтори илмии муносибат ба оила ҳамчун арзиши муҳимми иҷтимоии хонандагони синфи болоӣ;

-шакл ва методҳои самараноки тарбияи муносибати арзишнок нисбат ба оила дар хонандагони синни калони мактабӣ вобаста ба муҳити иҷтимоӣ-фарҳангӣ, шароитҳои педагогӣ-психологии татбиқи муносибати мусбии хонандагон ба арзишҳои оилавӣ;

- маҷмуи шартҳои педагогӣ, ки ба сифати танзимкунандай таҷрибаи маънавӣ-аҳлоқии хонандагон нисбат ба арзишҳои оилавӣ хизмат мекунанд;

- коркарди абзори ташхисӣ барои гузаронидани мониторинги педагогии сифати технологияҳои инкишофи муносибатҳои арзишнок нисбат ба оила ва татбиқи иҷрои илмию амалии он.

Асоснокӣ ва эътидлонкӣ ҳулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда:

Дар рафти гузаронидани таҳқиқот барои асоснокгардонии натиҷаҳои бадастомада, ҳулоса ва тавсияҳо методҳои илмии маъмул васеъ истифода гардидаанд. Диссертант сарчашмаҳои назариявӣ ва маводи амалиро, ки нишондодҳои назарӣ ва натиҷаҳои ҷутӯи илмии дигар муҳаққиқонро оид ба масъалаи ташаккули муносибати арзишнок ба ҳаёти оилавӣ дар хонандагони синфҳои болоӣ инъикос мекунанд, омӯхта мавриди таҳлили танқидӣ қарор додааст. Таҳлили адабиёти илмӣ ва фаъолияти муассисаҳои таълимӣ ба муҳаққиқ имкон додаанд, ки шароитҳои педагогии ташаккули муносибатҳои хонандагонро нисбат ба ҳаёти оилавӣ ошкор намуда корҳои таҷрибавию озмоиширо оид ба такмили ин раванд татбиқ намояд. Озмоиши таҷрибавӣ, ки аз ҷониби диссертант сурат гирифтааст собит намуд, ки дар ҳалли масъалаи мавриди назар методҳо, шаклҳо ва воситаҳои гуногуни кори дарсӣ ва беруназдарсӣ ба ташаккули муносибати хонандагони синфҳои болоӣ ба оила ҳамчун арзиши иҷтимоӣ равона шудааст, мусоидат карда метавонад.

Риояи муносибати умумиметодологӣ, далелнокии ҳулосаҳои назариявӣ, таҳияи методикаи таҳқиқот, истифодаи методҳое, ки ба моҳияти падидай мавриди омӯзиш мувоғиқат мекунанд, ҳусусияти тӯлонӣ будани омӯзиши амалияи таҳсилотӣ дар заминай масъалаи илмии мавриди омӯзиш ва ташкили кори озмоиши дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ; мантиқ ва соҳторсозии бобҳои назариявӣ ва амалии кори таҳқиқотӣ, муқоисаи натиҷаҳои бадастомада бо натиҷаҳои таҳқиқоти дигари аз рӯйи мавзӯъ

наздик дар шароити муассисаҳои таҳсилоти умумӣ дараҷаи эътиомонкӣ натиҷаҳои таҳқиқотро таъмин намудаанд.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия бо нишон додани тавсияҳо оид ба истифодаи онҳо:

Аҳамияти илмӣ-назариявии таҳқиқот дар амалигардонии муносабати системавӣ ва салоҳиятнок ба баррасии ҳамаҷонибаи масъалаи ташаккули муносабати арзишнок ба ҳаёти оилавӣ дар хонандагони синфҳои болӣ, асоснокгардонии илмии мазмуну мундариҷаи корҳои тарбиявӣ дар доираи таҷрибаи озмоишӣ, муайян намудани меъёру нишондиҳандаҳои сатҳи муносабатҳои тешаккулӯфтai хонандагони синфҳои болӣ ба оила ҳамчун арзиши муҳимми иҷтимоӣ дар фаъолияти тарбиявии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ифода ёфтаанд. Натиҷаҳои кори озмоишӣ ҷиҳати васеъсозии тасаввуроти хонандагони синфҳои болӣ дар маҷмуи технологияҳои ба ташаккули муносабати арзишнок нисбат ба оила, истифодаи маҷмуи принсипҳои аз ҷиҳати илмӣ асосноккардашуда, заминай мусбати кӯшиши хонандагон ба аз худ кардани мағҳумҳои тарбияи маънавӣ-ахлоқӣ, арзишҳои ахлоқии оила назарияи педагогиро дар бораи тарбияи оилавӣ пурра месозад;

Арзиши амалии таҳқиқот аз он иборат аст, ки хулосаҳо ва натиҷаҳои бадастомадаро омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ метавонанд зимни таҳияи барномаҳо ва технологияҳои ташаккули муносабати арзишнок нисбат ба оила дар хонандагони синни қалони мактабӣ ва ғанигардонии таҷрибаи маънавӣ-ахлоқии хонандагон тавассути эҷоди низоми тавсияҳои амалӣ дар шароити ҷомеаи муосир истифода баранд. Тавсияҳои илмию педагогии дар кори таҳқиқотӣ коркардшударо омӯзгорон ҷиҳати баланд бардоштани самарабаҳшии кор доир ба ташаккули арзишҳои маънавӣ-ахлоқи оила метавонанд истифода баранд. Барномаи амалишуда бо номи «Асосҳои маънавӣ-ахлоқии оила ва никоҳ» метавонад, дар фаъолияти амалии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ истифодаи худро ёбад.

Инчунин, маводи бадастомада ва хулосаҳои тадқиқот метавонанд ҳангоми маърӯзаҳо, курсҳои маҳсус, семинарҳо барои мактаббачагон, омӯзгорони оянда ва шунавандагони курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорон мавриди истифода қарор бигирад.

Нашри натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандай илмӣ:

Натиҷаҳои асосии диссертатсия дар гузориш ва муҳокимаҳои мунтазам дар ҷаласаҳо ва семинарҳои илмӣ-амалии кафедраи педагогикаи уидонишгоҳии ДДБ ба номи Носири Ҳусрав, ҳангоми маърӯза ва суханрониҳо дар конфросҳои илмӣ-амалии донишгоҳӣ ва ҷумҳуриявӣ ироа ва баррасӣ шудаанд.

Аз рӯи мавзуи диссертатсия ҳафт номгӯи мақолаҳои илмӣ дар

маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандай феҳристӣ тавсиянамудаи КОА назди Преизиденти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шаш номгӯи мақолаҳо дар маҷмуаи маводи конференсияҳо нашр шудаанд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон:

Таҳияи диссертатсия ва автореферат бо талаботи КОА оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи номзади илми педагогӣ аз рӯйи ихтисос, автореферат ва мақолаҳои илмии чопшуда мувоғиқ буда, автореферати диссертатсия мазмуни муҳтасари диссертатсияро ифода карда, доир ба моҳияти таҳқиқоти гузаронидашуда ва натиҷаҳои бадастовардаи диссертант тасаввуроти аниқ медиҳад.

Натиҷаи бадастомада, эътиимоднокӣ, хуносаву тавсияҳо аз ҷиҳати илмию-методӣ асоснок карда шуда, ба миқдори кофӣ бо тавсияву пешниҳоди назариявӣ ва амалӣ, мисол ва ҷадвалҳо таъмин аст.

Эродҳо ба таҳқиқоти диссертационӣ:

Дар баробари дастовардҳои муҳими илмиву амалӣ, ки дар боло зикрашон рафт, диссертатсия аз камбузиҳо низ холӣ нест, ки зикри онҳо барои такмили минбаъдаи диссертатсия ба манфиат ҳоҳад анҷомид:

1. Дар боби аввали диссертатсия «**Асосҳои назариявӣ-амалии ташаккули муносибати хонандагони синфҳои болой ба оила**», маводи зиёди тавзехдиҳандай масъалаи оила оварда шудааст, ки онро муҳтасар баён карда, бештар ба ташаккули муносибатҳо ба оила таваққуф кардан мумкин буд.

2. Оид ба масъалаи мавриди таҳқиқ бештар ба корҳои олимони ҳориҷӣ(асосан олимони рус) таваҷҷуҳ зохир карда, чун таҳқиқот дар шароити Тоҷикистон ба амал бароварда шудааст, ба ҷуз аз зикри номи баъзе олимон таҳлили корҳои олимони тоҷик ва ақидаҳои мутафаккиронро анҷом медод, ба манфиати кор мебуд.

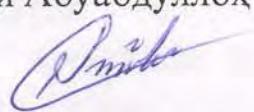
3. Бо вучуди риояи услуг ва забони баён, дар диссертатсия ва автореферат ғалатҳои грамматикий ва техникий мушоҳида мегарданд.

Вале бояд зикр кард, ки ин камбузиҳои дар боло ишора шуда ба арзиши илмию амалии таҳқиқоти гузаронидай Саидов Сулаймон Шоҳолмаҳмадовиҷ таъсири манғӣ намерасонанд.

Хулоса, диссертатсияи Саидов Сулаймон Шоҳолмаҳмадовиҷ дар мавзӯи «**Ташаккули муносибати хонандагони синфҳои болой ба оила ҳамчун арзиши муҳимми иҷтимоӣ дар фаъолияти тарбиявии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ**» аз руи соҳтор ва мазмун кори илмӣ-таҳқиқотии баанҷомрасидаи мустақилона ва дар сатҳи кофӣ иҷронамудаи диссертант буда, ба талаботи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пурра

чавобгӯ аст ва муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ, аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 - педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва маориф аразандад мебошад.

Муқарризи расмӣ номзади
илмҳои педагогӣ, дотсенти
кафедраи педагогикаи умумидо-
нишгоҳии Донишгоҳи давлатии
Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳ
Рӯдакӣ

Бобоева Маҳбуба Ҷӯрахоновна

Имзои М. Ҷ. Бобоеваро тасдиқ мекунам.

Сардори раёсати кадрҳо ва
корҳои маҳсуси ДДҚ
ба номи А. Рӯдакӣ

Маълумот барои тамос:
Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон,
735360, ш. Кӯлоб кӯч. С. Сафаров 16,
тел.: (992 33 22) 2-35-06, E-mail: Mahbuba72@list.ru